

KOTIHOIDON KRITEERIT

Kotihoidolla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 20 §:n mukaan kotipalvelun ja terveydenhuoltolain 25 §:ään sisältyvien kotisairaanhoidon tehtävien muodostamaa kokonaisuutta. Sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaan kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa niihin palveluihin, jotka edellyttävät muuttamista.

Kotihoidon sisältö ja kriteerit

Kotihoitopalveluja järjestetään eri-ikäisille asiakkaille, jotka eivät selviydy kotona arkielämän toiminnoissa itsenäisesti, omaisten tuella tai muulla tavoin ja heidän hoitonsa ja huolenpitoonsa vaatii erityistä ammattitaitoa. Palvelut on tarkoitettu erityisesti niille asiakkaille, jotka tarvitsevat säännöllisesti tai tilapäisesti hoivaa, huolenpitoa ja/tai sairaanhoidollista apua:

- Asiakas, joka tilapäisen toimintakykynsä alentumisen vuoksi tarvitsee apua sairaanhoidollisissa tai päivittäisissä toiminnoissaan (mm. leikkauksesta toipuminen, hoitavan omaisen sairastuminen).
- Asiakas, jonka fyysinen, psyykinen, kognitiivinen tai sosiaalinen toimintakyky on selkeästi alentunut. Asiakas ei selviydy itsenäisesti tai omaisten avulla sairaanhoidollisista toimenpiteistä ja/ tai päivittäisistä perustoiminnoista, joita mm. ikääntyneillä asiakkailla ovat ruokailut, peseytyminen, wc-käynnit, pukeutuminen ja muu perushoito sekä lääkehoidon toteutus.
- Asiakas, joka omaishoidon toteuttamisen mahdollistamiseksi tarvitsee lisäksi kotihoidon palveluita. Omaishoidon tuesta ja -palkkiosta on kaupungilla olemassa erilliset omaishoidon tuen kriteerit ja määrärahat. Asiakkuus huomioidaan tällöin omaishoidon palvelu- ja hoitosuunnitelmassa ja se voi vaikuttaa omaishoitajan palkkioon. Kotihoito ei sijaista omaishoitajan lakisääteisiä vapaapäiviä.
- Asiakkaan omaisten ja läheisten tulee ennalta ilmoittaa kotihoidon henkilöstölle, jos he vierailevat asiakkaan luona ja pystyvät hoitamaan sovitut kotihoidon tehtävät.
- Kotihoidolla voidaan täydentää vammaispalvelulain mukaisen asiakkaan hoitoa, hoivaa tai huolenpitoa, mutta siitä on sovittava vammaisen henkilön hoito- ja palvelusuunnitelmaa laadittaessa yhteistyössä kaikkien ao. tahojen kanssa.

Säännöllinen kotihoito

Kotihoidon palvelu on säännöllistä silloin, kun asiakas saa palvelua vähintään kerran kuukaudessa ja vähintään kuukauden ajan. Säännöllisen kotihoidon edellytyksenä on, että asiakas ja mahdollisesti asiakkaan omaiset ja kotihoidon henkilökunta tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa laativat palvelu- ja hoitosuunnitelman. Palvelu- ja hoitosuunnitelma sisältää riittävät ja oikea-aikaiset sekä mahdollisimman pitkälle asiakkaan tarpeita vastaavat palvelut.

Tilapäinen kotihoito

Tilapäisellä kotihoidolla tarkoitetaan harvemmin kuin kerran kuukaudessa tapahtuvaa palvelua/hoitoa. Tällöin käynnistä peritään kuukausimaksun sijaan käyntimaksu. Kotihoito tekee tilapäiskäynnin esimerkiksi tapauksissa, joissa asiakkaan tarvitsemaan hoitoon (esim. ompeleiden poisto leikkaushaavasta) pääsy edellyttää sairaankuljetuksen käyttöä, asiakkaan on vaikea päästä asunnosta saattajan auttamanakin, asiakkaalla on huonot kulkuyhteydet ja/tai odotusaika muodostuu kohtuuttoman pitkäksi tai tilanteissa joissa omainen, joka yleensä huolehtii asiakkaasta, on tilapäisesti estynyt suorittamaan hoitoa/hoivaa.

Säännöllinen ja tilapäinen kotisairaanhoido

Kotisairaanhoido on mahdollista saada silloin kun asiakas ei pysty hakeutumaan kodin ulkopuolelle sairaanhoido. Kotisairaanhoido on lääkehoidon toteuttaminen: lääkkeiden annostelu ja antaminen sekä lääkehoidon vaikutusten seuranta. Lääkkeiden annostelun tulee tapahtua koneellisena lääkkeenjakona, ellei ole perusteltua syytä käsin tapahtuvaan annosteluun. Kotisairaanhoido ovat myös erilaiset sairaanhoidolliset toimenpiteet (esimerkiksi haava-hoidot) ja terveydenhuollolliset seurannat (esimerkiksi verenpaineen mittaaminen, verensokerin seuranta). Kotisairaanhoidossa arvioidaan asiakkaan vointia ja selviytymistä kotona. Kotisairaanhoidon tehtävänä on myös asiakkaan ja hänen läheistensä tukeminen, neuvonta ja ohjaus sekä ennaltaehkäisevä työ. Kotisairaanhoido voidaan antaa säännöllisesti tai tilapäisesti.

Palvelutarpeen arviointi

Ennen kotihoidon asiakkuuden alkamista tehdään palvelutarpeen arviointi, joka perustuu sekä asiakkaan omaan näkemykseen että kotihoidon työntekijän arviointiin. Arvioinnissa selvitetään kokonaisvaltaisesti asiakkaan toimintakyky ja elämäntilanne. Kiireellisissä tapauksissa palveluiden tarve arvioidaan aina välittömästi. Kiireettömissä tapauksissa kaikilla 75 vuotta täyttäneillä on oikeus päästä palvelutarpeen arviointiin määräajassa seitsemän (7) arkipäivän kuluessa yhteydenotosta kuntaan (Sosiaalihuoltolaki § 36).

Uusien asiakkaiden palvelutarve arvioidaan kotikäynnillä. Iäkkäiden henkilöiden palvelutarpeiden selvittämisestä vastaava työntekijä toimii yhteistyössä niiden asiantuntijoiden kanssa, joilla on ammatillista erityisosaamista iäkkäiden henkilöiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Palvelutarpeen arvioinnissa huomioidaan toimintakyvyn eri osa-alueet (fyysinen, psyykinen, kognitiivinen ja sosiaalinen). Arvioinnissa huomioidaan toimintakyvyn heikkenemistä ennakoivat riskitekijät, kuten esimerkiksi terveydentilan epävakaus, heikko ravitsemustila, turvottomuus, sosiaalisten kontaktien vähäisyys tai kipu. Näiden lisäksi arvioidaan asiakkaan taloudellisen tilanteen vakaus sekä asumisympäristöön liittyvät puutteet ja vaaratekijät. Asiakas voidaan ohjata muiden kuin kotihoidon palvelujen piiriin mikäli kotihoidon myöntämisperusteet eivät täyty. Palvelun tarve siis selvitetään aina yksilökohtaisesti, eikä palvelua voida ilman tarpeen selvittämistä hylätä esimerkiksi kunnan kotihoidon myöntämiskriteereihin viitaten.

Kotihoitoon liittyvien tukipalveluiden sisältö ja kriteerit

Ateriapalvelu

Ateriapalvelun järjestäminen on sosiaalihuoltolain mukaista tukipalvelua, arviointi asiakkuudesta tekee kotihoidon henkilö, joka arvioi asiakkaan palveluiden tarpeen kokonaisuudessaan.

Ateriapalvelusta sovitaan yhdessä asiakkaan ja/tai hänen läheistensä kanssa ja laaditaan viikkosuunnitelma aterioiden lukumäärästä ja erityisruokavalioiden noudattamisesta.

Ateriapalvelun kriteerit:

- asiakas ei itse kykene valmistamaan aterioita toimintakyvyn alentumisen vuoksi joko tilapäisesti tai toistaiseksi.
- asiakkaan päivittäisen ruokailun turvaaminen ja/tai monipuolistaminen edellyttää ateriapalvelun järjestämistä.
- asiakas on toipumassa sairaudesta tai vammasta
- asiakkaan voimavarojen puitteissa ateriapalvelu voi olla osaviikkoista, jolloin tuetaan vielä omatoimisuutta aterioiden valmistamisessa.

Päivätoiminta

Päivätoiminta on ikäihmisille suunnattu tukipalvelun muoto, joka on ennaltaehkäisevää sekä itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuorovai-

kutusta edistävää toimintaa. Päiviin sisältyy lounas ja iltapäiväkahvi ryhmien piteudesta riippuen sekä erilaisia toimintatuokioita.

Päivätoiminnan asiakkuuden kriteerit

- Kotona asuvat tukea tarvitsevat yli 65-vuotiaat henkilöt
- Palvelut voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisemmin päivätoiminnassa.
- Omaishoidettavat, jotka tarvitsevat sosiaalisia kontakteja tai omaishoitajat tarvitsevat vapaata.
- Asiakkaat, jotka jo omatoimisesti tai muulla tavoin saavat näitä vastaavia tukimuotoja tai palveluita (ryhmät, yhdistystoiminta tai muu 3 sektorin toiminta), eivät ole päivätoiminnan asiakkaita.

Turvapuhelin

Someron kaupunki on kilpailuttanut turvapuhelinpalvelut, jolloin asiakkaat saavat sen kilpailutushintaan ko. palveluntuottajalta. Asiakas voi asioida suoraan palveluntuottajan kanssa tai pyytää apua tilaamiseen kotihoidon henkilökunnalta.

Turvapuhelimeen on mahdollista lisämaksusta hankkia lisälaitteita, mm. paikannus-, ovihälytin- ja lääkkeenoton muistutin -palveluita.

Kylvetyspalvelu

- Mikäli asiakkaan pesutilat eivät mahdollista pesuavun antamista kotona, he voivat saada kylvetyspalvelua joko päivätoiminnan palvelupäivässä tai erillisenä toimintana kotihoidon järjestämässä tiloissa.
- Kylvetyspalvelusta on erillinen maksu mikäli se on asiakkaan ainoa palvelu tai jos asiakas käy kylvetyspalvelussa päivätoiminnan tiloissa.
- Säännöllisen kotihoidon asiakkaan kylvetysmaksu sisältyy kotihoidon maksuun käyntimäärien mukaisesti.

Asiointipalvelu

Ensisijaisesti asiointiapu ja säännöllinen kauppa-asiointi järjestetään omaisten, lähipiirin tai vapaaehtoistyön turvin. Asiakas voi ostaa säännöllisen kauppapalvelun myös yksityiseltä palveluntuottajalta, jolloin kotihoito avustaa kotihoidon käyntien yhteydessä asiakasta kauppalistan tekemisessä. Tarvittaessa kotihoidon asiointipalvelu on tarkoitettu välttämättömään apteekki-, pankki, virasto- ja kauppa-asioiden hoitamiseen.

Siistiminen

Siivouksen osalta asiakas ohjataan käyttämään yksityisiä palveluntuottajien tarjoamia palveluja ja hyödyntämään kotitalousvähennystä. Säännöllinen kotihoito vastaa ylläpitosiivouksesta niin, että riittävä hygieniataso säilyy. Tämä tarkoittaa, että asiakkaan tiskit tiskataan, keittiön työtasot siistitään ja roskat viedään ulos tarvittaessa. Omaisen asuessa samassa taloudessa omainen huolehtii asunnon siistimisestä.

Ulkoilu- ja saattoapu

Saattoapu järjestetään omaisten, lähipiirin tai vapaaehtoistyön turvin. Asiakkaan kanssa ulkoillaan kotihoidon työtilanteen ja resurssien mukaan, tasapuolisuus huomioon ottaen.

Pyykkipalvelu

Kotihoito hoitaa vaatehuollon mikäli asiakas itse tai läheiset eivät pysty sitä tekemään. Ensisijaisesti käytetään asiakkaan omaa pyykkikonetta ja annettu apu sisältyy kotihoidon palveluihin. Mikäli asiakkaalla ei ole omaa pyykkikonetta, pyykkipalvelu järjestetään muulla tavoin esimerkiksi omaisten avulla tai asiakas voi ostaa palvelun yksityiseltä palveluntuottajalta.

Kotihoidon palvelut voidaan harkita lopetettavaksi, jos

- Asiakas kieltäytyy ottamasta käyttöön tarvittavia apuvälineitä tai hoitotyötä helpottavia asioita.
- Asiakas ei halua tai toistuvasti ei ota vastaan palveluja, vaikka ymmärtää hoivontarpeen merkityksen.
- Mikäli asiakkaan ja omaisten tarpeissa tai palveluvaatimuksissa on ristiriitaisuutta, noudatetaan ensisijaisesti asiakkaan toivetta.
- Asiakkaan tai hänen lähipiirinsä uhkaava käyttäytyminen tai henkinen painostus estää kotihoidon antamista.
- Hoitokäynnillä voimakkaasti päihteiden vaikutuksen alaisena olevalta asiakkaalta tarkistetaan yleistila ja tehdään välttämättömät hoitotoimenpiteet. Tilanteen toistuessa neuvotellaan asiakkaan, hänen läheistensä sekä kotihoidon lääkärin kanssa jatkohoidosta. Välttämättömien kotikäyntien turvaamiseksi voidaan käyttää turvapalvelun apua, jonka kustannukset on asiakkaan maksettava. Ellei asiakkaan (tai hänen lähipiirinsä) häiritsevää ja uhkaavaa päihteiden käyttöä saada hallintaan, täytyy kotihoito keskeyttää tai lopettaa. Tässä vaiheessa selvitetään jatkohoitovaihtoehdot.
- Asiakas ei suostu yhteistyöhön hoidon toteuttamiseksi hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti.
- Kotihoidon työntekijöiden koskemattomuutta ei voida turvata.
- Asiakkaan kotiympäristö todetaan hoitavalle henkilökunnalle fyysisiltä, psyykkisiltä ja/tai sosiaalisilta olosuhteiltaan vaaralliseksi. Jos kotihoito on mahdollista toteuttaa muualla, niitä voidaan sopia esim. kotihoitotoimistoon (lääkejaot, kylvetysapu jne).
- Asiakas ei ole kotona hoidettavissa kotihoidon turvin, jolloin hänet ohjataan muiden palveluiden piiriin.
- Jos kotihoitopalvelu päättyy muusta syystä kuin asiakkaan palvelutarpeen loppumisesta, tekee kotihoidon esimies kotihoitopalvelun lopettamisesta kirjallisen oikaisuvaatimuskelpoisen viranhaltijapäätöksen. Ennen palvelujen lopettamista asiakasta tai hänen laillista edustajaansa pyritään kuulemaan.
- Kotiin annettavan palvelun ei tulisi pysyvästi ylittää tehostetun palveluasumisen palvelumäärää. Tällöin on järjestettävä palvelutarpeen uudelleen arviointi sekä hoito- ja palvelusuunnitelmapalaveri asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa.